

[Niels Petersen.]

Natur de end er, alene maa søges løst ved fredelige Midler. Dette Fremskridt er, som sagt, opnaaet i overordentlig kort Tid, i Løbet af en 12—14 Aar. Modsætningen mellem Opfattelsen før 1914 og Opfattelsen i 1928 er umaadelig stor, næsten ikke til at maale.

Men man spørger da fra mange Sider: hvordan kan man saa vente, at Konsekvensen af denne Erklæring fra Staternes Side vil blive draget? og Konsekvensen af den moralske Afrustning kan efter min Opfattelse ikke være andet end en militær Afrustning. Og man fremhæver: Ja, men efter de Fortolkninger og efter alt, hvad der er fremkommet, kan man jo ikke vente, at Traktaten kan faa nogen direkte Indflydelse paa Afrustningsspørgsmaalets Løsning. Jeg kan i saa Henseende citere den tyske Udenrigsminister Stresemanns Ord: Traktaten vil komme til at betyde, hvad Folkene selv lægger i den.

Naar man i øvrigt i saa kort Tid, i Løbet af 14 Aar, kan være naaet fra den Opfattelse, som i hvert Fald i 1914 var raadende, at Krig var der ikke nogen suveræn Stat, der kunde give Afkald paa, at Krig var den naturlige Fortsættelse af Udenrigspolitikken, til Kellogg-Traktaten og ser, hvilken Forandring der i saa Henseende er indtraadt i den almindelige Tankegang, saa er det et Spørgsmaal, om det vil kræve saa umaadelig lang Tid at faa Konsekvensen draget af dette Syn paa Sagen; og Konsekvensen er og vil være Afrustning, Afrustning over hele Linien.

Naar Stormagterne i Fællesskab stempler Krig som en Forbrydelse, saa skulde det dog synes at være stridende mod al sund Fornuft alligevel at ræsonnere som saa: Ja, vel er Krigen en Forbrydelse, og vel har alle Stater i Fællesskab højtideligt erklæret dette, men det følger dog af sig selv, at Staterne alle sammen maa forsyne sig med Midler til at begaa netop denne Forbrydelse! Jeg tror, at det, der vil indvirke paa den almindelige Tankegang ud over Verden, saaledes at Kellogg-Traktaten kan blive det, som den skal være, det er netop denne Appel til den sunde Fornuft. Den sunde Fornuft ud over Verden er naaet saa langt frem, som jeg før nævnte, fra 1914 til 1928. Jeg tror ikke og haaber ikke, at det skal være noget langt Spand af Tid, før man kommer til det Resultat, at Konsekvensen maa drages af det, at man stempler Krig som en Forbrydelse.

Den tyske Udenrigsminister fremhævede med Rette, at Kellogg-Traktaten vilde blive

til det, som Folkene selv gør den til. Forholdet er jo det, at efter at den lige almindelige Stemmeret har gaaet sin Gang ud over Verden, er det i Fremtiden Folkene, der træffer Afgørelsen. Ved Verdenskrigens Udbrud var Forholdet det, at i de tre daværende Kejsermagter kunde en enkelt Mand sætte Krigsmaskinen i Gang, men det er ikke længere Tilfældet. Nu afhænger det af Folkene selv, hvorvidt de vil drage Konsekvensen af Kellogg-Traktaten. Dette tror jeg, man snarere burde have Opmærksomheden henvendt paa herhjemme end at spekulere over, hvilken Betydning et eller andet af Stormagterne taget Forbehold kan have med Hensyn til Traktaten i Almindelighed.

Ogsaa med Hensyn til Folkeforbundet maa Traktaten faa en overordentlig stor Betydning. Kellogg-Pagten, eller jeg vil hellere kalde den Pagten mod Krigen, vil og maa tjene som en direkte og stærk Opfordring til Folkeforbundet om at lægge øget Kraft i Arbejdet for Afrustning.

Med disse Ord skal jeg paa ny anbefale Traktaten til Ratifikation.

Axel Møller: Man hører undertiden Røster, som betegner Kellogg-Traktaten som et Fata Morgana eller et fromt Bedrag og undertiden endogsaa som en storstilet Blaarfabrikation. Disse pessimistiske, alt for pessimistiske Udtalelser deler jeg ikke. Jeg mener, at man maa hilse den foreliggende Traktat med Glæde og betegne den som et betydningsfuldt Fremskridt. Den supplerer paa en meget vigtig og heldig Maade Folkeforbundspagten, for det første derved, at den i langt videre Udstrækning end Folkeforbundspagten bandlyser Krigen, og for det andet ved, at et Par Stormagter, som ikke har tiltraadt Folkeforbundspagten, har tiltraadt Kellogg-Traktaten, nemlig de nordamerikanske Fristater og Rusland.

Imidlertid vilde det vel være en lige saa stor Overdrivelse at sige, at nu var denne Antikrigspagts Istandbringelse ensbetydende med en Forløber for den evige Fred. Krigen afskaffes jo ikke ved Traktater alene; det tror jeg, vi kan være enige om, og dernæst indeholder Antikrigspagten og de foregaaende Forhandlinger en Række Untagelser og Forbehold.

Jeg vil gerne udtale min Anerkendelse af den udmærkede Oversigt, som det ærede Medlem Hr. Holger Andersen har givet af Kellogg-Traktatens Forhistorie, ogsaa angaaende dens Fortolkning, i den Afhandling, han har skrevet i Tidsskriftet „Det nye Danmark“ for Oktober—November dette